

Viðmerking

Hvat kostar sambandið í krónum og oyrum

Fyri hvørja krónu føroyingurin fær úr Danmørk, missir hann tær tvær

Tað verður so ofta sagt at statsstúningurin avlagar hin føroyska búskapin. Í hesum stúba vil eg geva eina ábending um, at fyri hvørja krónu vit fáa frá dønnum, missa vit tær tvær. Tað verður gjørt við at samanmeta landsframleiðsluna (GDP) í Íslandi við landsframleiðsluna í Føroyum.

Ísland er ríkari enn Danmark

Í 1995 var Ísland ríkari enn Danmark, hetta sigur EUROSTAT, hagstovnurin hjá EEC, töluni er at finna í hagtsbókini hjá Norðurland Ráðnum fyri 1997, »Nordic Statistical Yearbook« á bls. 174.

Í 1996 var Ísland ríkari enn Danmark, kelda »OECD National Accounts, Main aggregates, Volume 1« januar 1998.

Töluni eru í PPP-dollarum. Í 1996 var landsframleiðslan í part, í Danmark 22,418 USD og í Íslandi 23,242 USD.

PPP-dollarar merkja orðrætt »GDP per Capita in US dollars, based on purchasing power parities«. Tá OECD ger samanmetingar millum lond, rokna teir landsframleiðsluna um til keypurkraft-dollarar. Tí tað sum hevur tyding, er hvat fæst fyri peningin.

Hetta eru tey byggjastu töluni, Danmark liggur ikki langt aftanfyrir, men litla fjarshotna, frælsa landið Ísland er fremmri.

Søguliga gongdin

Strikamyndin her visir íslensku landsframleiðsluna í mun til tað dansku frá 1950 til 1996. Myndin visir at íslendingar vóru væl aftanfyrir danir í fimmti og seksti árunum, men at teir síðan hava tikið dik á seg, og nú eru teir á sama støði sum danir.

Føroyar samanmett við Ísland

Í 1950 var tann føroyska landsframleiðslan 3,600 kr fyri hvønn skalla, í Danmark var hon 5,000 kr. Føroyska landsframleiðslan var 28 prosent minni enn tann danska. Sama árið var tann íslenska 33 prosent minni enn tann danska. So í 1950 var minni munur á tí føroysku og íslensku landsframleiðsluni.

Í miðal fyri 1985–94 var íslenska landsframleiðslan 8 prosent størri enn hin danska. Í sama tíðarskeiði var hin føroyska landsframleiðslan 80 prosent av tí dansku. So eftir hesum framleiða íslendingar 35 prosent meira enn føroyingar.

Føroyski útflutningurin er størri enn hin íslenski

At tað gongur so nógv betri í Íslandi enn í Føroyum, er ikki tí at íslendingar selja meira til úrheimin enn føroyingar.

Í Íslandi var meðal útflutningurin 51,294 krónur í part, í árunum 1985 til 1994. Í sama tíðarskeiði var vanligur útflutningurin úr Føroyum 54,284 krónur, leggja vit so ta árligu söluna av yvirharradøminum til danir (statsstúningin) upp á 19,273 krónur afturat, so var okkara útflutningur 73,557 krónur í part.

Okkara vanligi útflutningur var áleið tann sami sum tann íslenski. Bert hetta sigur okkum, at tað ber til hjá okkum føroyingum at klára okkum væl, við tí sum vit eiga sjálvir.

So tað er ikki tí, at okkara útflutningur er so lítil at, tað stendur so illa til her hjá okkum. Tað er heldur tí, vit hava skipað okkum so illa.

Hvi fáa vit minni fyrir meira

Tað er við londum, sum tað er við húskum. Um tú onki ger sjálvur heima við hús, men keypir alt í dyrum dómi frá øðrum, tá stendur neyðin í durinum. Og vandin fyri at flyta frá húsi og heimi er stórir. Summi eru ríkar fyri minni og onnur eru fátækari fyri meira. Útflutningsinntøkan hjá einum landi, er at samanmeta við lønarinntøkuna hjá einum húsi.

Lutfallið millum landsframleiðslu og útflutning, her nevnt **útflutningslutfallið**, var í miðal fyri árinum 1985–94, í Føroyum 1.91 og í Íslandi 2.96.

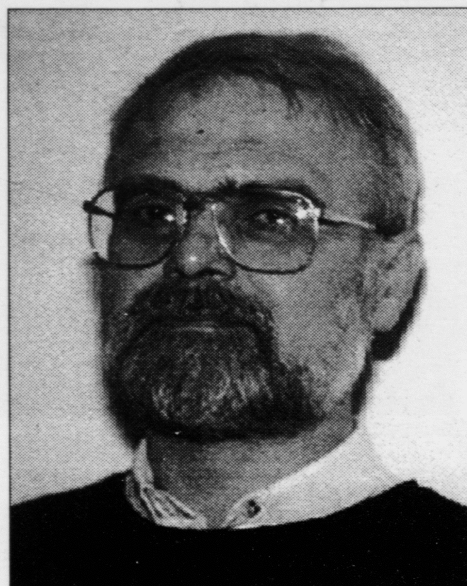
Hetta merkir at føroyingar fáa knappar tvær krónur (1.91) burtúr hvørjari útflutningskrónu. Meðan íslendingar fáa tær tríggar (2.96). Okkara útflutningskrónur koma bert heim at venda. Hvi er tað so? Jú tað er tí, at um ein føroyingur hevur eitt arbeiði at gera, so biður hann ein dana um at gera tað. Meðan um íslendingur hevur eitt arbeiði at gera so biður hann ein annan íslending at hjálpa sær, og vírdini vera í landinum og nærst. Tí teljist Ísland millum heimsins ríkastu lond.

Hvat er vinningurin av sambandinum, í krónum og oyrum?

Flest allir føroyingar vita at tað kostar okkum at geva yvirharradømið frá okkum, men tað er ein stórir meiriluti, sum heldur at vit fáa meiri fyrir minni. Teir halda at statsstúningurin saman við undirharradøminum, sum vit fáa frá dønnum, er meira vert ein yvirharradømið, sum vit selja dønnum.

Hvussu nógv danir gjalda

í krónum fyri yvirharradømið, er skjótt sett upp. At tað eisini eru útreiðslur, vita flest allir. Men at seta krónur og oyri á útreiðslurnar er ikki lætt, tí tær eru ikki at finna í nøkrum roknskapi. Ein gongd leið er at samanmeta okkum við Ísland. Sjálvsagt kunnu vit ikki beinleiðis samanmeta Ísland við Føroyar. Men Ísland og íslendingar eru teir, sum eru okkum nærmast á flest øllum økjum, so kunnu vit ikki samanmeta okkum við íslendingar, so kunnu vit ikki samanmeta okkum við nakran.

Tórhallur Patursson

Inntøkugerð í Føroyum av uttanlanda inntøkum

	Roknskapartøl	Hugsað tøl	Munur
	Miðaltøl 1985–1994	Úrslitið um vit skipa okkum áleið sum íslendingar	
I	II	III	IV
Útflutningur: Vørur og tænastur	54,284	54,284	0
Frá Statinum: yvirharradømi	19,273	0	+19,273
Útflutningur	73,557	54,284	+19,273
Føroyska útflutningslutfallið	1.91		
Íslenska útflutningslutfallið		2.96	
Studningslutfallið			+1.08
Landsframleiðsla (GDP)	120,938	160,951	40,013
Frá Statinum	19,273	0	+19,273
Inntøkur	140,211	160,951	20,740

Töluni eru fyri hvønn skalla, kelda »Yearbook of Nordic Statistics« ymsir árgangir

Samanberingin er sett upp í talvumyndini »Inntøkugerð í Føroyum av uttanlanda inntøkum«.

Útrokningarnar eru einfaldar.

Í teigi II eru roknskapartøl, miðaltøl fyri 1985–94 fyri hvønn skalla, í teigi III eru hugsað tøl, og vísa tey hvussu hevði tað gingist um vit ikki fingi statsstúning, men í staðin fyri høvdu keypt eins nógv frá hvørjum øðrum og íslendingar, tað vil siga at útflutningslutfallið er sett til 2.96.

Í teigi IV er munurin millum III og II.

Úrslitið er at um statsstúningurin minskar við 19,273 krónur í part, tað er at vit fáa ongan statsstúning, so vaks inntøkan við 20,740 krónum í part frá 140,211 krónum til 160,951 krónur.

Ella við øðrum orðum

fyri hvørja krónu vit fáa frá

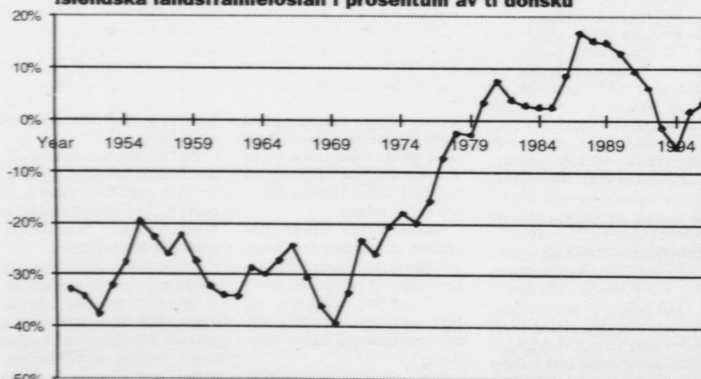
dønnum missa vit tær tvær. Í sama tíðarskeiði var danska landsframleiðslan 150,378 krónur í part, so við tí stóra útflutninginum, sum vit hava, kunnu vit, um vit vilja fáa eina hægri inntøku enn danir.

Svarið sum mangur mað-

ur kemur við er at tað er ikki so einfalt, her er bert eitt aftursvar, føroyingurin hevur høvd, eins og øll onnur fólk, og høvd eru til at brúka.

Tórhallur Patursson

Íslenska landsframleiðslan í prosentum av tí dansku

Keldur:

Talgrundar agið er í PPP dollarum.

Fyri tíðarskeiðið 1950 til 1983 eru töluni frá »Center for International Comparison at the University of Pennsylvania«

Fyri 1984 til 1996 frá OECD, tó frá EUROSTAT fyri 1995.

Haldið **sosíalín**